

Paraguai:

*la lluita d'un poble i
una alternativa pels
sense-terra*

Lluita Internacionalista és una publicació de militants del Partit Revolucionari dels Treballadors (PRT) que realitzen una experiència política diferent de la majoria del PRT. La decisió d'aprobar la realització d'aquesta experiència va ser votada unànimement pel III Congrés del partit i ratificada pel Congrés de la Lliga Internacional de Treballadors (LIT-CI).

Cronologia

Un país que no va voler morir

Envoltat de països més poderosos, sense sortida al mar, aniquilat físicament en una guerra, governat gairebé sempre per militars, soportant dictadures sanguinàries...malgrat tot, Paraguai no ha volgut desaparèixer.

- 1524: Arribaren els primers exploradors europeus, a una terra poblada per tribus guaranis.
- 1537: Es funda Asunción. Des d'aquí fou colonitzada la meitat septentrional de l'Argentina i es fortificà la frontera amb el Brasil resistint la penetració portuguesa. Fou possible gràcies a una ràpida incorporació dels indis al sistema colonial. Des de molt d'hora, el Paraguai es caracteritzà per un fort sentiment nacional que el diferenciava dels altres nuclis colonials.
- 1588: Arribaren els jesuïtes, que avesaren els indis a l'agricultura, a la indústria lleugera i a l'ús d'armes de foc, respectaren llur idioma.
- 1753/56: Guerra guaraní. Les reduccions, que perjudicaven als colons, foren desmantellades entre Espanya i Portugal.
- 1767: Expulsió dels jesuïtes. La població indígena emigrà cap al litoral.
- 1767: El Paraguai fou inclòs al virregnat del Riu de La Plata.
- 1811: La Junta proclamà la independència. Buenos Aires pressionà perquè el Paraguai s'incorporés a la seva òrbita, però no ho van aconseguir.
- 1813: Es proclamà la República.
- 1814: Gaspar Rodríguez de Francia, dirigent independentista, assolí el poder absolut (Supremo Dictador Perpetuo del Paraguai) i instaurà un règim dictatorial, autàrquic, xenòfob, basat en les masses mestisses i contrari al domini dels blancs.
- 1844: C. A. López esdevingué president constitucional, però governà autoritàriament.
- 1862: F.S. López succeí el seu pare, reorganitzà l'exèrcit i s'esforçà a recuperar poder pel Paraguai. Això motivà una aliança entre l'Argentina, Brasil i Uruguai, defensores dels interessos anglesos.
- 1864/70: Guerra de la Triple Aliança. Malgrat la seva aferrissada resistència, privats de tota comunicació amb l'exterior, la guerra resultà desastrosa per al Paraguai. El mariscal López arribà el 8 de febrer de 1870 a Cerro Corà, amb les últimes restes del seu exèrcit. Foren atacats i eliminats. López va morir l'1 de març, amb el crit: "Moro amb la meua Pàtria". Només les divisions entre brasilers i argentins evitaren que la nació paraguaiana desaparegués. Va ser la desaparició física de pràcticament tota la població masculina i de gran part dels territoris (Chaco). D'1.400.000 habitants. En van sobreviure 300.000. La reconstrucció fou molt lenta i fou efectuada

- sobre la gran propietat privada, que liquidà definitivament les terres comunitàries i estatals. La penetració de capital estranger, argentí i anglès principalment, era molt notable malgrat el predomini polític brasiler.
- 1887: Aquests capitals afavoriren la formació d'un partit liberal, antibrasiler i oposat als *colorados* (conservadores).
- 1932/35: Guerra del Chaco. Motivada per l'interès bolivià a cercar una sortida a l'Atlàntic i per la disputa entre companyies petroleres nord-americanes. Paraguai recuperà gran part del Chaco.
- 1936/54: S'alternen governs dels liberals, dels *colorados*, cops militars; entrada dels capitals nord-americanos,...
- 1954: L'exèrcit, amb el suport dels *colorados*, ocupà el poder sota la direcció del general A. Stroessner, reelegit cada cinc anys, a partir del 1958, en successives eleccions fraudulentas. Instaurà una dictadura militar, ultraconservadora, atenta exclusivament als interessos de l'oligarquia ramadera i terratinent i dependent de l'imperialisme nord-americà i brasiler. Les presons s'omplen de presos polítics i sindicals.
- 1982: El règim entrà en una etapa de marcada inestabilitat a causa del descontentament d'amplis sectors populars. S'articula un moviment opositor al règim: l'Acord Nacional.
- 1984: Primera manifestació, a Asunción. Mobilitzacions de la pagesia.
- 1983/87: Aixecament de l'estat de setge, entrada d'exilats moderats.
- 1989: Stroessner és derrocat pel seu consogre, general Rodríguez, i s'exilia al Brasil. Rodríguez ocupa la presidència. Va haver de fer front al moviment d'ocupacions de terres i al descontent popular. Va legalitzar el partit comunista, promulgà una nova llei electoral i una nova constitució. Les mobilitzacions continuaren.
- 1993: Eleccions: guanya J.C. Wasmosy, del *Partido Colorado*, que respon a l'ala de Rodríguez. Es convertí en el primer president civil després de 39 anys.
- 1996: Intent de cop d'estat d'Oviedo.
- 1998: Eleccions: guanya Cubas-Argaña, del *Partido Colorado*
- 1999 *El març paraguaià*: cau Cubas i Oviedo fugí. Govern d'Unitat Nacional

	Superfície Km2 (1985)	Población: millones (1987)	Densidad población: hab./Km2. 1987	Tasa media de crecimiento anual. % 1980-87	Tasa de mortalidad infantil por cada 1000 nacimientos (1981)	Población urbana. % 1987	Índice de paro	PNB: millones \$ 1987	PNB per cápita. \$ 1987	Deuda externa (millones \$) 1987	Índice de industrialización %	Índice público por educación. % 1985	Costo educació. % del PIB 1980-85	Costo militar. % del PIB 1985	Consumo de energía per cápita (kg) 1985	Letras bilingües por cada 1000 personas
PARAGUAY	406.752	5	12	2.7	24	54	8	10.200	2.010	2.14	7,5	2,9	1	1,4	308	39
Est. español	504.782	39	79	0,2	5	77	18,6	570.100	14.510	-	-	6	6	1,6	2.639	280

Indicadores socioeconómicos (3). Anuario El País 1999.
Informe mundial sobre la educación. UNESCO, 1999

E

l triomf electoral del Partido Colorado el 10 de maig del 98 sota els noms de Cubas-Argaña, reobrien a Paraguai l'intent de retorn d'un règim bonapartista –un tipus de règim que sense ser el feixisme, tracta d'imposar la mà dura sobre treballadors i el poble, recolzant-se en l'exèrcit-.

Això era així perquè darrera de la formalitat dels noms que apareixien com a guanyadors, estava el veritable triomfador: Lino Oviedo des de la presó. Aquest general i narcotraficant –lligat als interessos de la màfia xinesa, i des d'aquest punt de vista, enfrontat als EEUU- havia protagonitzat un intent de cop d'estat a l'abril del 96. Des de la presó, va organitzar una candidatura pròpia des d'un ala del Partido Colorado, utilitzant com home de palla a Cubas. Les “trenzas” en el sí del partit entre aquest sector i el d'Argaña –més pro-ianqui-, s'havien concretat en la llista que va guanyar les eleccions. Però a ningú se li escapava que el triomf era degut a la campanya populista impulsada pel propi Oviedo que va trobar resó a l'empobrit camperolat, i suport a sectors militars i burgesos interessats en un govern de “mà dura”. El 60% dels vots va venir a consolidar tant el triomf electoral de l'oviedisme, com la complicitat del sector “argañista” del Partido Colorado. Junts van entrar el govern. Però, una cosa va ser el triomf electoral i un altra que consolidés el seu projecte. Oviedo va sortir de la presó, però abans d'un any de les eleccions, a març del 99, una mobilització popular que alguns companys cal·licaven del *Tienamen paraguaià*, va posar fi al govern de Cubas. Oviedo va fugir del país. Argaña havia estat mort uns dies abans. Milers de joves, camperols, obrers i la població en general, van sortir als carrers per impedir que es consolidés aquell règim dur, que anomenem de tipus bonapartista. Com Trotsky sempre afirmà, al feixisme o bonapartisme, no és amb unions amb la burgesia “democràtica i progressista” com se l'enfronta, sino amb la mobilització unitària dels treballadors de la ciutat i el camp, els joves i la població pobra. Aquests, en 5 dies van fer infinitament més que tots els tires i arronses de la burgesia “democràtica” en els darrers 3 anys.

Però el triomf només va ser relatiu. Cubas i Oviedo van caure, però en el seu lloc va assumir un govern d'unitat nacional compost per tots els sectors burgesos: Partido Colorado -ala “argañista” i ala “wasmosista”-; Partido Liberal Radical Autentico, Partido del Encuentro Nacional. Només hi faltaven els oviedistes. La majoria de la població va sentir aquest govern com seu. Els joves, que van ser avantguarda a març, tenen a un dels seus més conegut representant com a vice-ministre.

La situació del govern no és fàcil. Per una banda, atrapat en els seus propis compromisos amb l'oviedisme, no va tenir ni té cap intenció d'acabar amb ell: càrrecs oviedistes segueixen a llocs públics; per l'altra, la situació de “banarrota” absoluta de l'estat, el fa dependre totalment de l'entrada de diner fresc amb crèdits del FMI, impossibilitant mesures “suaus” que fossin mitjanament favorables als qui van deixar la seva vida a la plaça per imposar aquest govern. Segurament per el segon aspecte, aquest sigui el govern més pro-imperialista que ha tingut Paraguai.

El moviment de masses s'ha vingut movent aquests darrers mesos entre la lluita a la que l'empeny la situació i els marges de confiança en el nou govern. Així, a l'agost –a només 5 mesos de nou govern-, eren 50 els municipis en els que la població havia tancat l'ajuntament per considerar al seu alcalde o oviedista o corrupte. Ocupaven les places durant setmanes, a l'espera d'una ordre d'investigació del Parlament que permetís fer fora definitivament a l'alcalde i nomenar un de nou. En alguns d'ells, com Concepción –una de les ciutats més importants-, els regidors no-oviedistes havien escollit un nou alcalde i l'ajuntament sesionava a la plaça, mentre passaven setmanes i el Parlament no dimitia a l'anterior. Les mobilitzacions contra l'oviedisme, exigint la presó i l'extradició d' Argentina d'Oviedo, segueixen.

L'altre, és que els crèdits del FMI venen acompanyats com sempre de la recepta de “reducció de la despesa pública”. Això, en un país com Paraguai, sense indústria, misèria al camp, atur... significa liquidar un dels pocs sectors que dona feina. Són 180.000 els treballadors públics en un país que no arriba als 5 milions. Però aquest és l'eix de la política del FMI, acompanyada de les privatitzacions i tancament de serveis públics, per una població que ja avui no té accés a una sanitat pública gratuïta. Per això, altre cop, des de l'agost, els treballadors van tornar a sortir al carrer.

Per si faltés alguna cosa, com el nou govern no ha canviat res, tot el que són problemes històrics i estructurals de Paraguai segueixen igual: el problema de la terra, el dels crèdits agrícoles, el de la corrupció, el del pes de l'exèrcit,... I així, mentre es segueixen movent els fils de l'oviedisme tractant de reorganitzar-se i el govern d'aplicar la recepta del FMI... la lluita continua. Es en aquesta situació en que, les ocupacions de terra continuen, i a l'Alto Paraná, camperols sense terra construeixen una alternativa per a la supervivència. La lluita dels treballadors, camperols i joves decidirà el futur.

Com Trotsky sempre afirmà, al feixisme o bonapartisme, no és amb unions amb la burgesia “democràtica i progressista” com se l'enfronta, sino amb la mobilització unitària dels treballadors de la ciutat i el camp, els joves i la població pobra.

El març paraguaià

El general Oviedo estava a la presó, acusat de narcotràfic, quan arribaren les eleccions de l'any 1998. Organitzà la campanya del partit, posant com a candidat Cubas, que era un titella al seu servei. Després d'assumir la presidència, Cubas alliberà Oviedo. Tota l'oposició, inclòs el vicepresident Argaña, li exigeixen que el torni a tancar. El Tribunal de Justícia decreta el seu empresonament, però Cubas no acata l'ordre del poder judicial. L'oposició, que respon als interessos nord-americans, enfrontats als dels capitals i les màfies brasileres i xineses que representa Oviedo, demana un judici contra Cubas. L'assassinat d'Argaña és el detonant de 6 dies de lluita, de resistència; la mobilització d'un poble que estava fart de soportar la impunitat d'uns poders corruptes. I la joventut va ser l'avanguardia del moviment

Dilluns 22

Una setmana abans del dia fixat pel judici, dilluns 22 de març, per ordre d'Oviedo assassinen Argaña de 10 trets.

Els joves es concentren espontàniament a la plaça d'Armes.

Dimarts 23

Els camperols, que venien a Asunción, en una marxa convocada per la FNC –més de 25.000–, per exigir la condonació del deute, també arriben a la plaça. Els dirigents juvenils els demanen que es quedin per tal d'exigir la renúncia de Cubas i el càstig a ell i a Oviedo. Membres del Parlament els ofereixen discutir la condonació del deute, si es queden a la plaça. S'inicia una vigília davant del Congrés, convocant tot el poble a mobilitzar-se.

Els sindicats convoquen una Vaga General a la qual s'adhereixen ràpidament els docents i el transport. Sense transport, Asunción queda pràcticament paralitzada.

Dimecres 24

La Cambra de Diputats aprova el judici polític contra Cubas. La policia carrega contra els manifestants. A la plaça, també arriben els oviedistes que ataquen els

concentrats amb coets, disparats a freg de roba. Les fronteres amb Brasil i Argentina es tanquen per un dia. Els camperols abandonen la plaça, perquè no volen ser "utilitzats". Es concentren en altres places d'Asunción. Els joves continuen mantenint l'ocupació de la plaça: es fan amb l'entarimat i la megafonia. La població envia aliments. La ràdio crida els camperols a que tornin a la plaça. A la tarda, després d'un debat fort, tornen a concentrar-se amb els joves i altres sectors populars.

Dijous 25

El Senat s'instal·la com a jurat, i els diputats acusen a Cubas d'haver violat la Constitució, posant-se al servei del seu padrí polític: Oviedo. A la plaza, la policia i els oviedistes, tornen a carregar contra els concentrats. Es fan trinxeres i s'arranquen rajoles de la plaça per defensar-se. El Parlament promulga una Llei d'urgència per la condonació del deute dels camperols. L'FNC crida a la retirada. Només una mínima part dels camperols es queden amb els joves: són uns 2000 els que continuen resistint.

Divendres 26

La gent de Cubas i Oviedo, del partit *colorado*, amenacen amb una guerra civil. El president dóna l'ordre a l'exèrcit d'intervenir. Els tancs avancen, però les grues dels obrers

municipals i de la construcció bloquejen el pas a la plaça. Amb les jardineres grans de la plaça, es fan barricades. Hi ha divisió en les forces de l'ordre (policies i exèrcit) i a la església: mentres que el bisbe crida a la calma, a desconcentrar-se, el capellà de la catedral participa en la resistència, i les monges ajuden a recollir pedres i rajoles. Continuen els enfrontaments. Els bombers llencen aigua per refrescar als concentrats: la calor és insuportable. A la tarda, els oviedistes es situen als edificis del voltant –Correus, hotel, etc.- i disparen contra els manifestants. Hi ha un miler de ferits i 7 joves morts. Metges i infermeres atenen als ferits i evacuen els qui estan més greus; els taxistes fan d'ambulàncies. El centre de la capital està ocupat per l'exercit lleial a Cubas. A la plaça, hi ha foc creuat entre policies que donen suport a una o altra facció. La batalla continua fins les 3 de la matinada.

Dissabte 27

La plaça no s'abandona. Continua arribant gent. S'arriba a uns 15.000. Hi ha un replegament a prop de la catedral. Les tropes de la Infanteria de Marina, públicament donen suport als

manifestants.

El comandant de la policia es destitueix i s'inicia contra ell un sumari pels enfrontaments del divendres. La ràdio informa ininterrompudament a la població, des de la plaça. L'ambient és molt tens. La imatge de Tiananmen està present.

Diumenge 28

Corre la veu de nous atacs oviedistes i mobilització de les tropes de cavalleria (al servei de Cubas-Oviedo).

A les 20'40 hs. Cubas anuncia la seva renúncia.

Oviedo fuig en una avioneta cap a l'Argentina. A les 21 hs., el president del Senat assumeix la primera magistratura. Les FFAA reconeixen al nou govern. Per tots els carrers arriba la gent i es concentren a la plaça més de 100.000 persones, festejant el triomf del poble.

Aquesta vegada, no va ser un Tiananmen.

Però, malauradament, la manca d'una direcció revolucionària, deixà aquesta gran lluita, en mans de la burgesia.

Al 1994, les bales van segar la vida de Neco, un company del PT del Paraguai, dirigent de la CRAI - l'organització dels sense terra, de la regió d'Itaipúa-. L'ordre venia de terratinents, narcotraficants i agents del govern. Neco, amb 27 anys, havia aconseguit fer fora per dues vegades la direcció de la CRAI lligada al narco, a ban-

da d'encapçalar i organitzar les ocupacions. L'actuació del PT fa poc va portar a la presó a l'autor material -encara que només per 12 anys- i segueix batallant per la indemnització a la seva família.

I en cada lluita -com es llegia a la pancarta que van portar a Asunción els camperols d'Itaipúa en les mobilitzacions de març- «Neco Balbuena vive».

Neco, fins al socialisme, sempre!

Per una lluita que segueix

Des del **Partido de los Trabajadores**, secció paraguaiana de la LIT-ci, els nostres companys defensen:

1.- NO A LA IMPUNITAT. Extradició de Cubas i Oviedo.

Desafur de tots els parlamentaris oviedistes. Presó i expropiació dels béns dels oviedistes. Dimissió dels oviedistes dels càrrecs públics. Concurs públic per a la funció pública. Prou de repartiment de càrrecs com a botí polític.

Cap oviedista al Congrés nacional ni a les governacions o ajuntaments. Eleccions generals per escollir nous representants.

Fora els oviedistes de les Forces Armades. Dret de sindicalització dels soldats i suboficials.

Elecció dels oficials per la tropa.

Que l'Estat es faci càrrec de les despeses mèdiques dels ferits durant les jornades de març i per una pensió pels familiars dels morts.

2.- No a la privatització de les empreses estatals i del servei públic.

Control dels treballadors i sindicats de les empreses estatals.

Salut i educació públiques gratuïtes i de bona qualitat.

3.- Entrega de les terres als camperols.

Expropiació sense indemnització dels terratinents.

Crèdit als camperols pobres.

Per la constitució d'una empresa estatal d'abastament i comercialització de la producció camperola. Fora els intermediaris.

4.- Estabilitat laboral. Reducció de la jornada de treball per a que tots puguin treballar.

Pla d'obres públiques que contracti als aturats.

No al pagament d'impostos immobiliaris, llum i aigua per aquelles famílies que tenen ingressos per sota del salari mínim.

Contra la "pau laboral" que pretenen imposar des del Ministerio de Justicia y Trabajo. Aquesta "pau laboral" no és altra cosa que un pacte per a que la patronal segueixi explotant als treballadors i fent créixer els seus guanys.

5.- Suspensió del pagament del deute extern i intern als grans bancs nacionals i internacionals. Utilització d'aquests diners per a finançar les mesures citades que afavoreixen a la població pobra.

Trencament amb el FMI i el MERCOSUR que només afavoreixen als grans de l'àrea, Brasil i Argentina.

6.- Impost progressiu sobre les grans fortunes i sobre els guanys.

Treure als rics per afavorir als pobres.

7.- Nacionalització dels bancs privats. Per un Banco Estatal Únic que doni crèdits als petits productors del camp i la ciutat. A més que garanteixi diners per a les obres públiques necessàries per als pobres.

8.- Aquest govern dels rics no assegurarà aquestes reivindicacions de la població. El seu pla es salvar la propietat i els guanys dels rics.

Només un govern dels treballadors, camperols i joves pobres podrà garantir les nostres reivindicacions.

Sense-terra a l'Alto Paraná

Kapii (pajonal), *Maracuyá* en Puerto Indio, *Koe-Eory* (amanecer alegre), *Tembiaporá*, Barro Negro, *Maracamoa*, La Amistat, *Minga Guazú*, *Minga Poná*, Tierra Prometida,... i particularment El Triunfo, són alguns dels noms del les 84 ocupacions de l'Alto Paraná que refecteixen l'esforç, l'organització i el valor dels camperols sense terra agrupats en ASAGRAPA (Associació d'Agricultors de l'Alto Paraná). En la seva direcció i entre els seus afiliats, es troben nombrosos militants del PT, secció paraguaia de la LIT.

ASAGRAPA

Aquesta organització que va més enllà del paper que podria jugar un sindicat, agrupa actualment a

8.000 famílies (que donat l'elevat nombre de fill de cadascuna, representen més de 50.000 persones) de les que, 3.800 ja han ocupat més de 120.000 ha.. ASAGRAPA tracta d'organitzar comunitats que, a l'estil d'El Triunfo enfronten a terratinents, mafiosos i militars, a la vegada que concreten un model social alternatiu per garantir la supervivència.

Els seus locals –vells barracons dels obrers que van construir la presa d'Itaipú, a *Hermandaria* s-serveixen: com alberg de camperols que s'acosten a Ciutat de l'Est per resoldre tràmits o problemes de salut; com a oficina de l'entitat; com a taller de construcció de sils; com a local de les assemblees per a noves ocupacions; per a coordinació i consolidació de les existents; o per a la centralització dels problemes de repressió i garantir la immediata resposta ja sigui per anar a la

policia, l'exèrcit, reclamar la llibertat de detinguts, etc...

Les pre-ocupacions

Les ocupacions es preparen 3 ó 4 mesos abans, amb assemblees de les famílies que la portaran a terme. Es discuteix des del funcionament de la nova comunitat, fins els problemes pràctics per a la pre-ocupació i s'elegeix una direcció per al procés. Com sigui que aquest és arriscat, totes les famílies han de participar directament, evitant així "representants" a sou dels terratinents o de nous propietaris.

Esquers vius només per conèixer la propietat.

Una vegada determinat el lloc de l'ocupació, el primer objectiu és confirmar que són "tierras mal habidas", i per tant conèixer quin és el propietari. Per això, una persona per família ocupen la terra esperant la repressió. Aquesta pot ser portada a terme pels matons de la finca, en aquest cas, haurà de retirar-se, tornar a ocupar, resistir fins aconseguir que el propietari posi una denúncia i intervingi la policia. Habitualment la denúncia és pel criminal, pel que és corrent que a la repressió li segueix detencions massives (p.ex. els 15 dirigents de les 80 famílies que en el Km 22, a *Minga Guazú*, van portar a terme una pre-ocupació a l'agost de 1999). A continuació, la resta dels ocupants es retira de les terres i es queda en el seu marge, al costat del camí, esperant l'actuació de la justícia. Aquesta, acompanyada de la policia, anirà a "comprovar" els "crims": que poden ser ecològics (si han trencat algun arbre o branques), contra la propietat (si han tallat la valla), o contra la vida (si ha hagut enfrontaments). Els trancten de demostrar que no és així, si ho aconsegueixen, el jutge dictamina que el procés seguirà pel civil –sense estalviar-se tot tipus de pressions per a fer-los fora, amb identificacions, amenaces,...- i per tant que com a màxim hi hagi desallotjaments que vencen a les 24 hs i es torna a ocupar. Però ho aconsegueixen o no, l'aparició del jutge és motiu d'alegria. Significa que ha hagut una denúncia, i per tant que el propietari ha tingut que identificar-se presentant els papers necessaris per demostrar la propietat de la terra.

"Tierras mal habidas"

Al 1960, es van entregar a l'Institut de Bienestar Rural (IBR) 8 milions d'hectàrees, a fi de que fóssin destinades a terres comunals o petites parcel·les per a camperols sense terra. A la caiguda de Stroessner, no quedava una sola hectàrea. Els nous propietaris eren amics del dictador, militars, polítics corruptes o directament representants de les diferents màfies que actuen al Paraguai. La població camperola pobre s'amuntegava en els suburbis de les grans ciutats, sense treball, ni en la seva majoria vivenda. Amb la caiguda de Stroessner es reactivà la tornada al camp d'aquesta població a la recerca de terra i sustent. Aquells 8 milions d'hectàrees il·legalment repartides són les que es coneixen com a "tierras mal habidas", susceptibles de ser expropiades –amb indemnització!– als seus propietaris i entregades als camperols sense terra en lots que van entre les 8 i 20 ha. A la recerca d'aquestes "tierras mal habidas" es concentren les ocupacions dels sense terra, i immediatament provoquen els enfrontaments ja no només amb els terratinents, sinó amb els mafiosos, militars i polítics corruptes del stroessnerisme.

Pre-ocupació del Km. 22. Agost 99

Expropiació de "tierras mal habidas".... ... amb indemnització.

Companyes a peu o en bicicleta, designats per l'assemblea, corren a la ciutat a recollir les dades del propietari: militars stroessneristes, diputats implicats en l'assassinat d'Argaña –com en el cas de Papalardo en el Km22-, homes de palla lligats a

màfies, empreses fantasma amb titulars que, curiosament, són família d'alguns dels corruptes... i confirmar que es tracta de terres "mal habidas". Amb això, és sol·licita a l'IBR l'expropiació, que haurà d'avaluar i indemnitzar al propietari abans no passi al Parlament per convertir-se en llei.

Paral·lelament a aquest tràmit, els pre-ocupants, tornaran a entrar i iniciaran la construcció de les seves cases, previ loteig realitzat per l'assemblea en propietats d'unes 8 ha, a fi de que quan surti l'expropiació, es pugui aconseguir la titularitat de les terres. Evidentment aquesta fase no està exempta d'atacs dels matons. Inclús després, quan ja és legalment dels camperols, l'antic propietari segueix combinant aquests atacs amb noves denúncies per aconseguir desallotjaments: en el cas de Triunfo en van tenir 5 posteriors a l'adjudicació de la terra –alguns amb tractors que tractaven de destruir les cases, sempre armats fins a les dents–, a Puerto Indio aquest agost, van provocar un mort.

Assemblea a la pre-ocupació del Km. 22. Agost 99

Enemigs perillosos

El pes del contraband a Paraguai i la presència de màfies nacionals i estrangeres complica encara més les ocupacions. A Puerto Indio, on hi ha una vella ocupació que actualment s'està ampliant, es podien observar 3 aeroports clandestins, a només 2 km. Del Puerto –també clandestí– sobre el Paranà. Per allí surten i entren avions i barcasses amb cocaïna en trànsit procedent de Colòmbia, de marihuana, armes israelís amb teòric destí a l'exèrcit de Paraguai que en realitat van a mans dels narcos de Rio de Janeiro i els ovidistes, cotxes japonesos –uns per evitar els impostos, altres procedents de robatoris i assassinats de la màfia brasilera: tots necessitats del "blanqueig" que els ofereix l'empresa Diesa - electrodomèstics Aywa o Philips, cigarretes Winston procedents de EEUU... Un paradís pel que es barallen les màfies brasilera, xinesa o la local, cadascuna amb un "padri" en algun lloc públic. Així, mentre l'actual governador, Corjobino, té interès en un dels aeroports clandestins –i el seu pare compleix condemna per un avió carregat de coca–, el seu predecessor, Barreto, els té en l'altre, i l'alcalde de San Alberto està implicat amb la màfia brasilera...

Per això, si els terratinents apareixen com els enemics "naturals" dels sense terra, i l'opció d'una agricultura de supervivència els enfronta a les multinacions i agroexportadors, la generalització de la corrupció i el mercat negre, els hi genera uns nous enemics que, reis del narco i el tràfic d'armes, no escatimen mitjans per eliminar competidors.

Ocupar sí, però per a què.

La possessió de la terra no resol el problema de la supervivència. Si no es trenca amb el circuit dels agroexportadors, el petit propietari caurà en el cultiu del cotó, i al poc, els crèdits per a adobs, llavors i

sobreviure el 1er any, així com els baixos preus tornaran a tenallar i fer-los dependre d'aquestes engrunes que seran del que depenguin per poder comprar aliments, medicaments.... i tornar a sembrar. Aquesta precarietat és tal que abans de qualsevol eventualitat – inclús el mateix pagament dels crèdits–, especialment la salut, en les que hi ha que pagar fortunes per a ser atès per la medicina "pública" –una cesària per ex. 100.000 ptes en material sanitari– portaran als camperols a vendre l'única cosa que tenen, la seva terra i tornarà a ser un indigent en els suburbis de qualsevol ciutat. A part de que la seva terra serà sembrada de pastura, que s'extén i davant de la qual no poden les aixades dels seus veïns... el que genera successives vendes a preus baixíssims. A *M'gaporá*, ocupada en el 84 per 120 famílies, avui només queda el 5%, mentres que altres s'han perdut totalment.

El sistema mata, roba i estrangula econòmicament als camperols pobres de tal manera que, inclús amb l'únic objectiu de la supervivència, per a no tornar a la mateixa indigència de la que va partir, és necessari replantejar-se no solament la lluita, sinó també la seva continuïtat col·lectivament. Aquest és l'objectiu d'ASAGRAPA

Producció al servei dels agroexportadors

La producció agrícola paraguaià ve determinada pels interessos del mercat mundial en general i, pel paper que juga en el Mercosur en particular. Així doncs, la producció "rendible" és aquella que convé als agroexportadors. Aquesta està mecanitzada i necessita de grans extensions –erradicant-se els arbres i esgotant-se després de 10 anys de treball intensiu, el que porta a la desertització i l'abandó– per produir soja, blat i girasol. Cap és per al consum intern. Tampoc ho és el cotó, potenciat pel govern per a què sigui cultivat pels petits propietaris ja que necessita recol·lecció manual, és rendible per a l'exportació, però deixa dèficit al camperol.

Els productes tradicionals del Paraguai s'obtenen a més baix preu d'Argentina o Brasil, com la mandioca o el sucre de canya. Altres, com el blat de moro, va ser substituït en aquests anys per llavors híbrides que no poden tornar a sembrar-se després de la segona collita, necessita d'insecticides –que a l'igual que les llavors– hi ha que comprar a les multinacionals, i són atacades pel *gorgojo* en el procés d'assecat per la qual cosa no pot ser utilitzat com l'aliment tradicional que evitava la fam en l'època de les pluges –octubre-novembre–.

El Triunfo: una alternativa

El Triunfo és una comunitat que es va ocupar en 1989 i que, amb la direcció del company Tomás Zayas, membre de la direcció internacional de la LIT-CI, ha vingut consolidant el model alternatiu que impulsa ASAGRAPA en la resta de comunitats.

⇒ **Propietat de la terra comunitària.** Trenquen amb la tradicional consciència camperola de la propietat individual. La seva propietat és col·lectiva, de tota la comunitat, i ningú té, individualment, dret a vendre-la.

⇒ **Producció per a la subsistència.** Trenquen amb la dependència dels agroexportadors que els someten al jou del crèdit. La seva producció té per objectiu, en primer lloc, garantir la supervivència. Per això, la comunitat planifica la producció amb productes hortofrutícoles i animals de granja en cada lot. Així la mandioca, la recuperació de les llavors autòctones dels 3 tipus de blat de moro -per primera vegada en aquest any-... s'acompanyen de la plantació, en cada parcel·la, de 10 arbres fruiters diferents que donin fruits en diferent mes.

Això a més, ajuda a mantenir els nivells de la capa freàtica -deteriorada per l'eliminació d'arbres en les terres mecanitzades-, així com protegir del sol i del vent tant persones com cultius. La presència d'alguna vaca lletera, gallines, guineas -pintades-, porcs o ànecs, són el complement per a la supervivència. La conservació de llavors i gra per a nova sembra o com a aliment en els mesos de fam, la realitzen amb cambres caseres, casetes d'assecat... i el manteniment col·lectiu d'una fàbrica de midó que els garanteix farina de mandioca o de blat de moro, així com l'aprofitament d'allò restant per a forratge.

⇒ **Comercialització de l'excedent.** És imprescindible que una part arribi al mercat amb la fi d'aconseguir els diners necessaris per tal de garantir serveis, particularment mèdics. Per això, la comunitat disposa d'un camió per a portar el seu excedent, un cop per setmana, al mercat de Ciudad del Este. A més, la venda s'organitza coordinadament amb altres 19 comunitats en una fira setmanal existent des de fa 2 anys. La competència, en qualitat i preu, dels productes del Mercosur dificulta el poder respondre localment al mercat intern, i tractar de fer-ho els enfronta directament a les multinacionals de l'alimentació.

⇒ **La democràcia obrera.** Las assemblees neixen de la necessitat imperiosa de sobreviure i, per tant, de definir plans, fer balanç i escollir o/i revocar a la direcció de la comunitat. Aspectes essencials són la salut i l'educació. Així, si el camperol no pot vendre la terra per tal d'atendre una necessitat mèdica, deu ser l'assemblea qui garanteix que li ajudi la comunitat. Tampoc l'educació és problema només de les famílies amb fills: entre tots van contruir l'escola i van aportar per tal de pagar als mestres, i després van lluitar per tal que fos incorporada a la xarxa pública. Tal com avui fan amb l'escola secundària en construcció. Però la democràcia encara va més enllà. Va ser l'assemblea qui va expulsar de la comunitat un home que va molestar una noia sense el seu consentiment. Només escoltant 4 companyes que es trobaven en la pre-ocupació del Km 22, junt a 76 homes, pot entendre's el valor de resolucions com aquestes, quan, amb la seva dificultat d'expressar-se en castellà en lloc de guaraní, ens deien que la seva presència allà durant dies i nits seria impensable en un altre lloc: "aquí ja ho vam discutir, i farem com a el Triunfo. Els companys podran ser analfabets, però no són maleducats".

L'altre tema central és l'organització de l'autodefensa. El Tomás va tenir posat preu al seu cap al 89 (25.000 ofertats per un mafios grec) i, a l'agost del 99, esperava la "visita" d'altres delinqüents lligats al ovidisme. Només del 90 al 93, es van cremar 30.000 ranxos, i detinguts 2.000 companys. Com diu el Tomás, no matar en defensa de la vida pròpia, de la de la comunitat, o de la terra que ens manté, seria una covardia. Per això, l'autodefensa és problema de tots i com ell mateix expressa, si avui segueix viu, li ho deu als companys.

Malgrat tot, amb una humilitat i clarietat impressionant, els companys de la direcció del Triunfo, tant com els dels allunyats racons de Puerto Indio, de Barro Negro o de Koe-eory, tenen clar allò que expressa el Tomás: "... totes les nostres conquestes són reformes dintre de l'estat burgès ... I això no és suficient, necessitem una revolució, ... canviar tot i ¿qui ho pot fer? nosaltres mateixos. I d'aquí la necessitat del partit revolucionari com a eina de poder, perquè té un programa de govern, ... un estat socialista, ... un estat que plantejaria la democràcia obrera i l'econòmica." (OPS-joventut, 10, maig 98). I com ens va dir el Silvío, de l'allunyat Puerto Indio, aquest no és un problema només seu: "Ja veieu com estem; fem el que podem, però costa aguantar. Vosaltres per allà, ¿com porteu la revolució?"

Pots subscriure't a la nostra revista mensual (a escollir versió en castellà o en català) enviant les teves dades a l'apartat de correu i fer l'ingrés per un any al compte corrent: **La Caixa 2100- 3459-31- 2100220515** (2.000 pessetes si te l'hem d'enviar per correu dins l'Estat espanyol i 2.500 pessetes si l'enviament cal fer-lo fora de l'Estat espanyol). La subscripció de lliurament en mà és de 1500 pessetes i la podeu fer tot posant-se en contacte amb qualsevol militant del grup.

Suscripció a **Lluita Internacionalista**

Nom i cognoms .....

.....

Adreça .....

Població..... CP.....

Telèfon ..... Idioma en que vols

rebre **Lluita Internacionalista**.....

8

Aquí ens trobaràs

Ap. Correu 23036 CP - 08080 de Barcelona

Ap. Correu 206 CP- 17080 de Girona

Ap. Correu 92 CP-28320 de Madrid

e-mail: luchaint@retemail.es

Tel-fax 93- 296 68 89

LIT